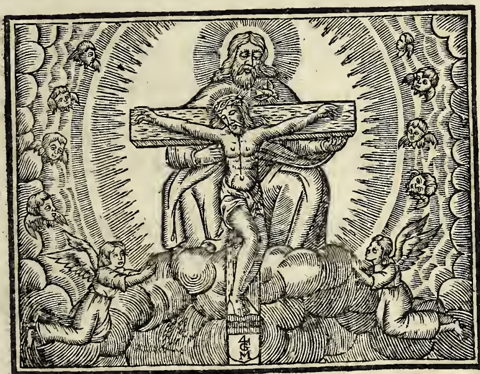
DECLARATIO
SACRÆ FACVLTATIS
THEOLOGIÆ
PARISIENSIS.

AD APPROBATIONES VERSIONVM Gallicarum, tam Miſſalis nuper editi, quam ſacræ Scripturæ & officij Eccleſiaſtici, ſub nomine quorundam eiuſdem Facultatis Magiſtrorum vulgatas.

Cum Cenſura libri cuiuſdam precum Gallicè impreſſi apud Ioan. le Mire, *viâ Iacobæâ.*

PARISIIS,
Apud GASPARVM METVRAS, viâ Iacobæâ, ſub ſigno SS. Trinitatis, propè Maturinenſes.

M. DC. LXI.

CVM PRIVILEGIO ET APPROBATIONE.

26. Picce.

DECLARATIO SACRÆ FACVLTATIS THEOLOGIÆ PARISIENSIS.

AD APPROBATIONES VERSIONVM Gallicarum, tam Miſſalis nuper editi, quam ſacræ Scripturæ & Officij Eccleſiaſtici, ſub nomine quorundam eiuſdem Facultatis Magiſtrorum vulgatas.

Cum Cenſura libri cuiuſdam precum Gallicè impreſſi apud Ioannem le Mire, *viâ Iacobæâ.*

SACRA Theologiæ Facultas quartâ Nouembris proximè præteriti acceptâ graui querimoniâ ſententiamque rogata de quodam precum Gallico idiomate ſcriptarum libro, ſine vllius autoritate Epiſcopi magnâ cum populi diſſenſione & ſcandalo in

aliquibus Galliæ locis ſparſo in vulgus, cui titulus eſt : *Prieres pour faire en commun le matin & le ſoir dans vne famille Chreſtienne, Tirées des prieres de l'Egliſe : Auec vn Abbregé de la vie Chreſtienne, & quelque Traitté de deuotion & de la Penitence ; Composées par Mr de Laual, cinquieſme Edition. A Paris chez Iean le Mire, ruë S. Iacques, au deſſus de S. Benoiſt, au Chef S. Iean, 1659. Auec Priuilege & Approbation.* Continente preces diuerſas & alias etiam inſtitutiones pro editionum varietate ſæpius auctas, atque non verbis ſolùm, ſed & ſenſu ſiue additione, ſiue detractione mutatas: poſt diligentem illius lectionem & toto menſe accuratum examen, cenſuit in eiuſmodi libro, *multa eſſe ineptè & malâ fide traducta, falſa, ambigua, quæ ſapiunt hæreſim & in eam inducunt; quantùm ad doctrinam Sacramentorum, præſertim Confirmationis & Euchariſtiæ renouantque opiniones recèns damnatas de gratiâ, libero arbitrio & actionibus humanis.*

Quoniam verò eadem Facultas occaſione precum huius libri in linguam vulgarem traductarum reſciuit multas alias huiuſcemodi verſiones editas fuiſſe cum approbatione quorundam eiuſdem Facultatis Magiſtrorũ, cenſuit etiam omnibus declarandum, declarátque ſe nunquam intendiſſe cuiquam ſuorum dare licentiam approbandi vllam verſionem ſacrorum Bibliorum, Breuiariorum, Ritualium, Miſſalium, ſiue librorum quorumcunque de

de officio Ecclesiastico, aut precibus arbitrariis sine Episcopi auctoritate in lucem emissis, quorum omnium approbationem annis potissimùm 1548. 1567. 1607. 1620. 1641. aliisque respectiuè prohibuit.

Quod autem spectat ad Missale Gallicè nuper Typis excusum, præ se ferens eius approbandi licentiam à Facultate: tantùm abest, vt eam vnquam alicui concesserit, cùm petita tantùm fuerit licentia approbandi: *Explicationem Missarum totius anni, non verò vllam Missalis Gallicam versionem:* quin potius eam petenti licentiam haud dubiè denegasset, & datam à quocunque suorum traductionis illius approbationem non potest non improbare, vti & præsenti declaratione improbat, sicut Magistris Breuiarij Romani versionem approbandi licentiam postulantibus denegauit anno 1655. & datam ab aliis pro noui Testamenti versione approbationem improbauit anno 1649.

Ea de causa quatuor è suis nominauit qui Illustrissimos Ecclesiæ Gallicanæ Episcopos Parisiis congregatos adirent, monerentque, quantùm ab eiusmodi versionibus sacra Facultas abhorreat, quamque religiosè semper inhæserit vestigiis maiorum qui pullulantibus superiorum sæculorum nouitatibus obsistendo pruriginem illam subinde renascentem & aliquorum animis nimiùm insitam sacra Biblia & Officia Ecclesiastica in quamcunque linguam vertendi prædamnarunt, quemadmodum

ex ſubiectâ cenſurâ propoſitionum Eraſmi aliiſque locis ex Gerſone excerptis, poterit cunctis innoteſcere.

EXCERPTVM EX CENSVRA in 32. titulos partitâ latâ in Propoſitiones quaſdam Eraſmi, die 17. Dec. ann. 1527.

Titulus 12. de traductione Sanctarum Scripturarum in linguam vulgarem.

Propoſitio Eraſmi 1. in præfatione eiuſdem in Matthæum.

Sacras Litteras cupiam in omnes verti linguas.

CENSVRA.

QVamuis in quamcunque linguam vertantur ſacrę literæ, ſuapte naturâ ſanctæ ſint & bonæ: quanti tamen ſit periculi permittere paſſim lectionem earum in linguam vulgarem traductarum abſque vlla explicatione idiotis & ſimplicibus eis abutentibus, nec eas piè & humiliter legentibus, quales plurimi nunc reperiuntur, ſatis indicarunt Valdenſes, Albigenſes ac Turelupini, qui inde occaſione ſumptâ multos errores diſſeminauerunt. Quare hac tempeſtate perſpectâ hominum malitiâ pe-

riculoſa ac pernicioſa exiſtit huiuſmodi traductio loquendo de omnibus Scripturæ libris indifferenter. Nec ſicubi paucis eſſet vtilis, proptereà temerè eſſet omnibus permittenda. In re namque ad ſalutem non neceſſariâ, potius conſulendum eſt multorum profectui ipſam interdicendo, quàm paucorum vtilitati eam permittendo cum graui multitudinis incommodo. Vnde & iure damnata eſt huiuſmodi tranſlatio.

PROPOSITIO EIVSDEM II. IN Præfatione in Matthæum.

Exclamant indignum facinus, ſi mulier, vel coriarius loquatur de ſacris litteris.

CENSVRA.

Rectè perpensâ multorum huius temporis impudenti temeritate, indignum facinus exiſtimandũ eſt, quod idiotæ & ſimplices ſuo iudicio ſacras literas legant in ſuam linguã conuerſas, & de illis diſſerant aut diſceptantes de earum difficultatibus tractent. Nec tamen prohibetur per hoc eis conferre inter ſe de iis quæ in concionibus publicis audierunt ad morum correctionem & ad compunctionis & deuotionis excitationem, vt magis ac magis charitas accreſcat, humilitas ſolidetur atque opera carnis mortificentur.

PROPOSITIO EIVSDEM III. IN Præfatione in Matthæum.

Me Auctore sacros libros leget Agricola, leget Faber, leget Latomus.

CENSVRA.

Testantur sacra eloquia simplices esse tanquam paruulos, quibus, auctore Paulo, lacte opus sit. Non enim solidam adhuc escam ferre ac digerere possunt. Perfectorum siquidem solidus est cibus, eorum qui pro ipsa consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni & mali. Quapropter non est medium aptum huiusmodi simplicibus, quod indiscriminatim quosvis sacros libros legant in linguam vernaculam translatos: sed conuenientissimum eis medium Ecclesia constituit auditionem verbi Dei & frequentationem prędicationum eius. Neque eis obiter interdicit vsum quorundam sacrorum librorum, qui cum explicatione conuenienti, ædificationi morum sint accommodi: si sic tamen tales libri ab ipsis legantur piè ac sobriè citra supercilium & arrogantiam, vt non inde contemnat prędicationes, nec à crebrâ verbi Dei auditione retrahantur. Proinde hæc propositio absque præscripto moderamine posita sui assertorem sanæ doctrinæ non satis consentire demonstrat.

PRO-

PROPOSITIO EIVSDEM IV. IN eadem Præfatione.

Neque Ezechielis Prophetæ, neque Cantici Canticorum aut cuiusquam librorum veteris Testamenti lectionem vlli homini interdico.

CENSVRA.

Cum Sedis Apostolicæ Decreto multorum talium librorum lectio laicis iampridem interdicta sit, & eruditis in lege Domini apud Hebræos grauiorum Autorum sententiâ, prohibita fuerit lectio dictorum librorum atque primi capitis Geneseos ante annum ætatis trigesimum, prædicta propositio temerariè & impudenter asseritur, quandoquidem eadem subest causa inhibendi talium librorum lectionem quæ suberat, quando Decretum Innocentij III. super his constitutum est, cuius fragmentum refertur de hæreticis, authentica, cum ex iniuncto.

PROPOSITIO EIVSDEM V. IN eadem Præfatione.

Iudæorum vel ridiculum potius videtur, quod idiotæ & mulierculæ psittaci exemplo Psalmos suos & Precationem Dominicam immurmurant; cum ipsi quod sonant, non intelligant.

CENSVRA.

Hæc Propositio simplices, idiotas & mulierculas ab oratione vocali iuxta ritum & consuetudinem Ecclesiæ perperam retrahens, ac si inutilis sit, nisi ab eis intelligatur, impia est & erronea, viam præbens errori Bohemorum, qui officium Ecclesiasticum in idiomate vulgari celebrare conati sunt. Alioqui in lege veteri indecorum fuisset & ridiculum, simplicem populum ex Dei instituto cęremonias legis obseruare, quas non intelligebat; quod asserere, est in legem & eius latorem Deum blasphemum & hæreticum. Neque enim per verba orationis solum prætendit Ecclesia, vt serie verborum illorum erudiamur, sed vt eius fini nos conformando, veluti ipsius membra diuinas laudes pronuntiemus, debitas gratiarum actiones persoluamus, & nobis necessaria imploremus. Vnde propter talem orantium intentionem, Dei munere affectus inflammetur, intellectus illuminetur, hu-

[illegible] inopia ſubleuetur atque gratiæ & gloriæ fru-
ctus comparetur. Quæ certum eſt orantes per tales orationes vocales, quamuis verba non intelligant, prætendere. Quemadmodum legatus, etſi verba Domini ſui non capit, illa tamen iuxta mandatum Domini ſui referens, gratum impendit obſequium & Domino & ei ad quem mittitur. Multæ ſimiliter Prophetiæ in Eccleſiæ cantantur, quæ quamuis à multis cantantibus non intelligantur, plurimum tamen vtilis eſt & meritoria earum pronuntiatio & cantus. Diuinæ ſiquidem veritati quæ illas docuit ac reuelauit, eas cantando gratum obſequium exhibetur. Per quæ ſanè conſtat, non in ſola verborum intellectione fructum orationis conſiſtere. Pernicioſum quoque eſſe errorem exiſtimantium, ſolùm ad erudiendum intellectum fieri orationem vocalem, cùm præcipuè fiat talis oratio ad inflammandum intellectum, vt pio & deuoto animo in Deum modis prædictis ſe erigendo, mens reficiatur & obtinendo quæ petit, ſua intentione non fruſtretur: mereatur etiam intellectus illuminationem, quemadmodum & alia vtilia aut neceſſaria: qui nimirum fructus longè vberiores ſunt, quàm ſola verborum intellectio, quæ abſque excitatione affectus in Deum, parùm affert vtilitatis. Quod ſi contingeret Pſalmos in linguam vulgarem traduci, non propterea eorum ſenſum ſimplices & idiotæ plene perciperent.

EXCERPTA EX OPERIBVS M. Ioannis Gerſonis Theologi & Cancellarij Pariſienſis.

Prima parte, Tract. *contra hæreſim De Communione Laïcorum ſub vtraque ſpecie, Regula* 8.

EX hac præthereà radice peſtiferâ orti ſunt & quotidie creſcunt errores Begardorum & pauperum de Lugduno & omnium ſimilium, quorum multi ſunt laïci habentes in ſuo vulgari tranſlationem Bibliæ in grande præiudicium & ſcandalum Catholicæ veritatis, quale propoſitum eſt in reformatorio eſſe tollendum.

IV. Parte, Lect. 2. quæ incipit, *Pœnitemini.*

CONSIDERATIONE IX.

Rurſus ſequitur ex præmiſſis prohibendam eſſe vulgarem tranſlationem librorum ſacrorum noſtræ Bibliæ, præſertim extra moralitates & hiſtorias.

Serm. I. *De Natiuitate.*

Hæreticus iſte (*Heluidius*) per malam ſcripturæ intelligentiam deceptus eſt, quemadmodùm multi ſunt qui ſcripturam intelligunt ſecundùm

capitum

capitum ſuorum opinionem & non ſecundùm ſanctorum Doctorum expoſitionem, quam aut neſciunt aut intelligere & conſiderare nolunt. Et propterea ſumo hic vnum documentum, quia periculoſiſſima res eſt dare hominibus ſimplicibus, qui non ſunt docti, libros ſanctæ Scripturæ in Gallicum tranſlatos, quia per malam intelligentiam continuò cadere poſſunt in errores. Debent audire per prædicatores, quia alias fruſtra eſſent.

Tract. qui inſcribitur. *Decem conſiderationes contra adulatores principium.*

IV. Consideratio.

Non ſufficit intelligere ſanctam Scripturam, ſic vt dumtaxat grammaticalis & vulgaris dictionum ſciatur ſignificatio, verum etiam requiritur ingens & longum ſtudium tàm in aliis ſcientiis philoſophię & logicæ, quàm in ſanctis Doctoribus, qui inſpiratione diuina & vnum alteri comparando ſanctam expoſuere ſcripturam. Alioquin ſimplex Grammaticus, mox bonus eſſet Theologus, imò per ſeipſum ſciret omnem Latinè conſcriptam ſcientiam: quod verum eſt minimè; ſed eſt occaſio maxima in hæreſes labendi; ſicut Iulianus Apoſtata, Heluidius, Iouinianus & Turelupini fecerunt, & nouiſſimè quidam iuxtà Cameracum, qui veſpertilio nominabarur, & omnes fermè hæreſes ex iſtâ præſum-

D

ptione prodierunt, quia ſæpenumerò dictiones ſunt æquiuocæ & aliter ſumuntur in vno quàm in alio loco, aut quàm in communi ſumuntur Grammaticâ: Et eſt neceſſe concordare vnum ſcripturæ locum per alterum, aliàs inueniretur contradictio.

V. Consideratio.

Quemadmodùm de Bibliâ benè & verè in Gallicum tranſlatâ bonum aliquod, ſi ſobriè intelligatur, poteſt emanare: ſic per oppoſitum innumeri errores & mala euenire poſſunt, ſi malè fuerit traducta aut præſumptuosè intellecta, refutando ſenſus & ſanctorum Doctorum expoſitiones. Satius eſſet huiuſmodi rem ignorare, quemadmodùm in Medicinis & in aliis ſcientiis quas melius eſſet prorſus ignorare, quàm parùm aut malè ſcire & ſe Magiſtrum reputando in eis.

Actum Pariſiis in Collegio Sorbonæ die 4. Ianuarij anno Domini milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo primo.

De mandato D. D. Decani & Magiſtrorum ſacræ Facultatis Theologiæ Vniuerſitatis Pariſienſis. P. Bovvot.

EXTRAICT DV PRIVILEGE du Roy.

PAR grace & Priuilege de sa Majesté, il est permis à GASPAR METVRAS, Marchand Libraire à Paris, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & debiter vn Liure intitulé, *Declaratio sacræ Facultatis Theologiæ Parisiensis ad Approbationes Versionum Gallicarum, tam Missalis nuper editi, quàm sacræ Scripturæ, & Officij Ecclesiastici sub nomine quorumdam eiusdem Facultatis Magistrorum vulgatas : Cum Censura libri cuiusdam precum Gallicè impressi apud Ioannem* le Mire, *viâ Iacobæâ*, tant en Latin comme en François, pour le temps & espace de cinq ans : Et defenses sont faites à toutes personnes, de quelque qualité & cõdition qu'elles soient, d'imprimer, ou faire imprimer, vendre & debiter ladite Censure pendant ledit temps, si ce n'est de celles qu'aura imprimé ledit METVRAS ; à peine de confiscation des Exemplaires, & de tous despens, dommages & interests, comme il est plus amplement contenu ausdites Lettres de Priuilege. Donné à Paris le 21. ionr d'Octobre 1658. Signé, par le Roy en son Conseil. MABOVL.